Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
J. RICHARD DE LA TOUR
представено на 1 октомври 2020 година [1]

Дело C-501/19

UCMR — ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor
срещу
Pro Management Insolv IPURL, в качеството на ликвидатор на AsociaSantania Culturală „Suflet de Român“

(Преюдициално запитване, отправено от Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния))

„Преюдициално запитване — Данъчни въпроси — Данък върху добавената стойност (ДДС) — Директива 2006/112/ЕО — Облагаеми сделки — Възнаграждения за публично разгласяване на музикални произведения — Плащане на неизключителна лицензия от ползвателите на произведенията — Организация за колективно управление на авторски права, получаваща тези възнаграждения за сметка на притежателите на правата“

I. Въведение

1. Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 24, параграф 1, член 25, буква а) и член 28 от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност [2].

2. Запитването е отправено в рамките на спор между Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România — Asociația pentru Drepturi de Autor (Съюз на композиторите и музиковедите в Румъния — Сдружение за колективно управление на авторски права, наричано по-нататък „UCMR — ADA“) и Asociația Culturală „Suflet de Român“ (Сдружение за култура „Suflet de Român“, наричано по-нататък „Сдружението за култура“), понастоящем в ликвидация, по повод на плащането на част от паричните суми за възнагражденията ведно с данъка върху добавената стойност (ДДС), дължими от последното на UCMR — ADA за публичното разгласяване, по-специално за публичното изпълнение на музикални произведения по време на концерт.

3. Така на Съда е предоставена възможност да уточни от гледна точка на Директивата за ДДС какви са задълженията на притежателите на авторски права върху музикални произведения и задълженията на организациите за колективно управление на такива права, когато получават дължимите възнаграждения за издаваните от тях неизключителни лицензии за използване на разглежданите произведения за сметка на тези притежатели, а последните им изплащат комисиона за колективното управление на техните възнаграждения.

1 Език на оригиналния текст: френски.

2 ОВ L 347, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 3, стр. 7, наричана по-нататък „Директивата за ДДС“.

4. В резултат на анализа на сделките, извършени с това на практика често срещано посредничество от организация за колективно управление, която нито държи, нито пък прехвърля сама авторските права и не е получател на събираните възнаграждения, ще предложа на Съда да приеме, че притежателите на авторски права извършват доставка на услуги по смисъла на Директивата за ДДС и да уточни какви последици трябва да бъдат изведени от това тълкуване за всяко от данъчнозадължените лица в зависимост от това дали организацията за колективно управление действа от свое име или от името на притежателите на правата.

II. Правна уредба

A. Директивата за ДДС

5. Член 2, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС гласи:

„Следните сделки подлежат на облагане с ДДС:

[…]

в) доставката на услуги, извършвана възмездно на територията на държава членка от данъчнозадължено лице, действащо в това си качество“.

6. Член 24, параграф 1 от тази директива гласи следното:

„Доставка на услуги“ означава всяка сделка, която не представлява доставка на стоки“.

7. Съгласно член 25, буква а) от посочената директива:

„Доставката на услуги, наред с другото, може да включва една от следните сделки:

а) прехвърляне на права върху нематериална вещ, независимо дали при това се оформя документ за собственост“.

8. Член 28 от Директивата за ДДС предвижда:

„Когато данъчнозадължено лице, действащо от свое име, но за сметка на другиго, участва в доставка на услуги, за него се счита, че самото то е получило и доставило услугите“.

Б. Румънското право

1. Данъчният кодекс

9. Член 126, параграф 1, буква a) от Legea № 571/2003 privind Codul fiscal (Закон № 571/2003 за приемане на Данъчния кодекс)[3] от 22 декември 2003 г. в редакцията му, приложима към спора в главното производство, гласи:

„За целите на ДДС в Румъния подлежат на облагане сделките, които отговарят на следните кумулативни условия:

a) сделките, които по смисъла на членове 128—130 представляват или се третират като възмездна доставка на стоки или услуги, подлежаща на облагане с ДДС“.

10. Член 129 от Данъчния кодекс, озаглавен „Доставка на услуги“, предвижда:

„1. Доставка на услуги означава всяка сделка, която не представлява доставка на стоки по смисъла на член 128.

2. Когато данъчнозадължено лице, действащо от свое име, но за сметка на другиго, участва в доставка на услуги, за него се счита, че самото то е получило и доставило услугите.

3. Доставката на услуги включва сделки като:

[…]

b) прехвърляне на права върху нематериална вещ, независимо дали при това се оформя документ за собственост, по-специално: прехвърлянето и/или предоставянето на авторски права, патенти, лицензии, марки и други подобни права;

[…]

e) посреднически услуги, извършвани от лица, действащи от името и за сметка на други лица, когато извършват дейност във връзка с доставка на стоки или услуги.

[…]“.

2. Законът за авторското право

11. Член 13, буква f) от Legea № 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (Закон № 8/1996 за авторското право и сродните му права)[4] от 14 март 1996 г. в редакцията му, приложима към спора в главното производство, гласи:

„Използването на произведение поражда за автора отделни и изключителни имуществени права, които му позволяват да разреши или забрани:

[…]

3 M. Of., част I, № 927/23 декември 2003 г., наричан по-нататък „Данъчен кодекс“.

4 M. Of., част I, № 60/26 март 1996 г., наричан по-нататък „Законът за авторското право“.

f) прякото или непрякото публично разгласяване на произведението по какъвто и да е начин, включително предоставянето му на публично разположение, по такъв начин, че лица от обществеността да могат да имат достъп до него от място и в момент, избран индивидуално от тях“.

12. Дял III от този закон е озаглавен „Управление и защита на авторското право и сродните му права“. Глава I от него, отнасяща се до „[у]правление на имуществените авторски и сродни права“, съдържа три раздела. Членове 123—123[4] са включени в раздел I, озаглавен „Общи разпоредби“.

13. Член 123, параграфи 1 и 3 от посочения закон предвижда:

„1. Притежателите на авторски и на сродни права могат да упражняват признатите им с настоящия закон права лично или чрез упълномощени организации за колективно управление при условията, предвидени в настоящия закон.

[…]

3. Притежателите на авторски или сродни права не могат да прехвърлят признатите с настоящия закон имуществени права на организации за колективно управление“.

14. Съгласно член 123[1] от Закона за авторското право:

„1. Колективното управление е задължително за упражняването на следните права:

[…]

е) правото на разгласяване пред публика на музикални произведения […]

[…]

2. По отношение на посочените в параграф 1 права организациите за колективно управление представляват и притежателите на права, които не са ги упълномощили за това“.

15. Член 125, параграф 2 от този закон, включен в раздел II, озаглавен „Организации за колективно управление на авторски и сродни права“, гласи:

„[О]рганизациите [за колективно управление] се създават пряко от физически или юридически лица — притежатели на авторски или сродни права, и действат в рамките на възложените им правомощия и въз основа на устава, приет в съответствие с предвидената в закона процедура“.

16. Член 129[1] от посочения закон гласи следното:

„Когато колективното управление е задължително, ако притежателят [на авторски права] не членува в нито една организация, правомощията се упражняват от организацията в сектора, която има най-голям брой членове. Притежателите на права, които не са представлявани, могат да поискат дължимите им суми в срок до три години, считано от датата на уведомлението. След изтичането на този срок сумите, които не са били разпределени или поискани, се използват съгласно решение на общото събрание, с изключение на разходите за управление“.

17. В дял III, глава I от Закона за авторското право, раздел III, озаглавен „Функциониране на организациите за колективно управление“, включва членове 130—135.

18. Член 130, параграф 1 от този закон предвижда:

„Организациите за колективно управление са длъжни:

a) да предоставят при поискване неизключителни разрешения на ползвателите преди всяко използване на защитения репертоар, чрез неизключителна лицензия в писмена форма, срещу възнаграждение;

b) да изготвят методики за областите си на дейност, включващи съответните имуществени права, чието заплащане следва да се договори с ползвателите, в случаите на произведения, чийто начин на използване не допуска индивидуално разрешение от страна на притежателите на права;

c) да сключва общи договори с организаторите на събития […] от името на притежателите на права, които са ги упълномощили, или по силата на споразумения със съответните организации в чужбина;

[…]

e) да събира сумите, дължими от ползвателите, и да ги разпределя между притежателите на права […];

[…]“.

19. Член 131[1], параграф 1 от посочения закон, който допълва разпоредбите на член 130, параграф 1, буква b), гласи:

„Методиките се договарят от организациите за колективно управление на права и представителите, посочени в член 131, параграф 2, буква б), въз основа на следните основни критерии:

a) категорията на притежателите на права, членове или не, както и областта, в която се провеждат преговорите;

[…]“.

20. Съгласно член 134 от Закона за авторското право:

1. Упражняването на предвиденото в упълномощаването колективно управление по никакъв начин не ограничава имуществените права на притежателите на правата.

2. Колективното управление се осъществява в съответствие със следните правила:

a) решенията относно методиките и правилата за събиране на възнаграждения и други суми от ползвателите и относно разпределянето на тези суми между притежателите на права, както и решенията относно други по-важни въпроси на колективното управление се приемат от членовете на общото събрание в съответствие с устава;

b) комисионното възнаграждение, дължимо от притежателите на права, които са членове на организация за колективно управление за покриване на оперативните разходи на последната […], и комисионното възнаграждение, дължимо на организацията за колективно управление, в качеството ѝ на единствен субект, събиращ авторски възнаграждения […], не могат заедно да надвишават 15 % от събираните годишно суми;

c) при липса на изрично решение на общото събрание събираните от организацията за колективно управление суми не могат да се използват за общи цели, различни от поемането на действителните разходи, свързани със събирането на дължимите суми и разпределянето им между членовете; общото събрание може да приеме решение, съгласно което до 15 % от събраните суми могат да се използват за общи цели и само в рамките на осъществяваната дейност;

d) събираните от организация за колективно управление на авторски права суми се разпределят индивидуално между притежателите на права пропорционално на използването на репертоара на всеки от тях най-късно шест месеца след датата на получаването им; притежателите на права могат да поискат заплащане на сумите, събрани на номинална основа или за чието разпределяне не е необходимо да се представят конкретни документи в срок до 30 дни, считано от датата на събирането им;

e) дължимото от притежателите на правата комисионно възнаграждение се удържа от сумите, дължими на всеки от тях след изчисляване на индивидуалното разпределение;

[…]

3. Възнагражденията, заплащани на организациите за колективно управление, не са и не могат да се приравняват на техни приходи.

4. При изпълнение на предоставените им права съгласно настоящия закон на организациите за колективно управление не могат да се прехвърлят или предоставят авторски или сродни права или упражняването на такива права“.

III. Фактите по спора в главното производство и преюдициалните въпроси

21. UCMR — ADA е организация за колективно управление на имуществени авторски права върху музикални произведения. Тя е определена от Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (Служба за авторско право, Румъния) като единствения субект, събиращ авторски възнаграждения за публичното разгласяване на музикални произведения по време на концерти, спектакли или артистични прояви.

22. На 16 ноември 2012 г. сдружението за култура организира концерт, на който се изпълняват музикални произведения. За тази цел последното получава от UCMR — ADA неизключителна лицензия за използване на тези произведения срещу заплащането на възнаграждение за тяхното публично разгласяване.

23. След отказа на сдружението за култура да заплати изцяло възнагражденията, поискани от UCMR — ADA, Tribunalul București (Окръжен съд Букурещ, Румъния) и Curtea de Apel București (Апелативен съд Букурещ, Румъния), приемат, че искът на UCMR — ADA е основателен. Въззивният съд решава обаче, че сделката по събиране от UCMR — ADA на възнагражденията за публично разгласяване на музикални произведения не подлежи на облагане с ДДС, и с оглед на това изважда ДДС от размера на възнаграждението, което сдружението дължи.

24. Пред запитващата юрисдикция — Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния), UCMR — ADA поддържа по-специално че с решението си въззивният съд е нарушил Данъчния кодекс, като не е приложил ДДС по отношение на възнагражденията, дължими от сдружението за култура като ползвател на разглежданите музикални произведения. UCMR — ADA изтъква, че принципът на данъчен неутралитет относно ДДС бил нарушен, тъй като в резултат от това решение на въззивния съд то ще понесе тежестта на ДДС, въпреки че не е краен потребител на тези произведения.

25. Първият въпрос, който се поставя от запитващата юрисдикция, се отнася до квалифицирането с оглед на решение от 18 януари 2017 г., SAWP[5], на сделката, чрез която притежателите на права върху музикални произведения дават разрешение на организаторите на събития да използват такива произведения. Представлява ли тази сделка „възмездна доставка на услуги“, и по-специално „прехвърляне на права върху нематериална вещ“ по смисъла на член 25, буква а) от Директивата за ДДС?

26. В случай на утвърдителен отговор от Съда на този въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи, от една страна, като се позовава на решение от 14 юли 2011 г., Henfling и др.[6], дали самата организация за колективно управление, когато получава възнаграждение от ползвателите на музикални произведения, предоставя услуги по смисъла на член 28 от Директивата за ДДС, който съгласно практиката на Съда създава правна фикция за наличието на две идентични доставки на услуги, осъществени последователно, при положение че тази организация може да представлява и притежателите на авторски права, които не са я упълномощили, и управлява тези права по силата на наложени от закона задължения. От друга страна, тя иска да установи какви са последиците от това тълкуване по отношение на основата за изчисляване на ДДС и издаването на фактури с включен ДДС както от организацията за колективно управление, така и от авторите във връзка със събирането на възнагражденията.

27. При тези обстоятелства Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Извършват ли притежателите на права върху музикални произведения доставки на услуги по смисъла на член 24, параграф 1 и член 25, буква а) от [Директивата за ДДС] по отношение на организаторите на събития, от които организациите за колективно управление, въз основа на разрешение — неизключителна лицензия, получават от свое име, но за сметка на притежателите на права, възнаграждения за публичното разгласяване на музикални произведения?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос, действат ли организациите за колективно управление, когато получават възнаграждения от организаторите на събития за правото на публично разгласяване на музикални произведения, в качеството на данъчнозадължено лице по смисъла на член 28 от Директивата за ДДС и длъжни ли са да издават фактури с ДДС на съответните организатори на събития, и ако възнаграждение се разпределя на авторите и на други притежатели на авторски права върху музикални произведения, трябва ли те на свой ред да издават фактури с ДДС на организацията за колективно управление?“.

28. Писмени становища представят UCMR — ADA, както и румънското и полското правителство и Европейската комисия, които също така отговарят в определения срок на въпросите, поставени от Съда, който решава да се произнесе по делото без провеждане на съдебно заседание за изслушване на устните състезания.

IV. Анализ

29. Спорът в главното производство се отнася до облагането с ДДС на правоотношения, които имат за предмет публичното разгласяване на музикални произведения с посредничеството на организация за колективно управление на авторските права върху тези произведения.

5 C-37/16, наричано по-нататък „решение SAWP“, EU:C:2017:22.

6 C-464/10, наричано по-нататък „решение Henfling и др.“, EU:C:2011:489, т. 35, относно Шеста директива 77/388/ЕИО на Съвета от 17 май 1977 година относно хармонизиране на законодателствата на държавите членки относно данъците върху оборота — обща система на данъка върху добавената стойност: единна данъчна основа (ОВ L 145,1997 г., стр. 1), и по-специално относно член 6, параграф 4 от нея, чийто текст е идентичен с този на член 28 от Директивата за ДДС.

30. Този въпрос е от особено значение, тъй като системата за управление на авторски или сродни права за сметка на няколко притежатели на тези права и в тяхна колективна полза е много стара и действа във всички държави членки. Тя се представя като най-подходящото средство както за авторите с цел управлението на правата им, едно от които е правото на използване на техните произведения срещу възнаграждение, така и за ползвателите, за да се улесни достъпът им до произведенията[7].

31. Запитващата юрисдикция иска да се установи дали тази сделка трябва да се квалифицира като „доставка на услуги“, в която участва комисионер по смисъла на член 28 от Директивата за ДДС.

32. Следователно въпросите на запитващата юрисдикция според мен налагат с оглед на практиката на Съда да се посочат, от една страна, условията за квалифициране като „доставка на услуги“ на сделка, спадаща към упражняването на едно от притежаваните от авторите защитени права, а именно правото на възнаграждение, предвидени в член 2, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС и уточнени в член 25, буква а) от нея[8], както и условията за квалифицирането като сделка на посредничество относно права върху нематериална вещ.

33. От друга страна, трябва да се уточнят последиците, които трябва да се изведат от това, по отношение на определянето на основата за изчисляване на облагането с ДДС, както и по отношение на издаването на фактури в съответствие с член 220, параграф 1 от Директивата за ДДС[9].

А. По първия преюдициален въпрос

34. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 2, параграф 1, буква в) и член 25, буква а) от Директивата за ДДС трябва да се тълкуват в смисъл, че притежателите на авторски права върху музикални произведения извършват доставка на услуги в полза на организатори на събития, които въз основа на разрешение разгласяват публично тези произведения срещу заплащане на възнаграждение, получено от името на организация за колективно управление за сметка на притежателите на права.

35. Изразените от запитващата юрисдикция съмнения произтичат от въпросите, които тя си задава относно обхвата на решение SAWP предвид критериите, които Съдът е възприел, за да приеме, че притежателите на правото на възпроизвеждане, за чиято сметка организациите за колективно управление на авторски и сродни права събират от свое име такси върху продажбата на празни носители и на устройства за записване и възпроизвеждане, не извършват доставка на услуги по смисъла на Директивата за ДДС[10].

7 В това отношение може да се подчертае, че интересът към тази система е засилен благодарение на развитието на нови средства за разпространение на музикални произведения, чийто обхват в голяма степен надхвърля възможностите на авторите да управляват индивидуално своите права да контролират използването на произведенията си, по-специално на чуждестранни пазари (вж. съображение 2 от Директива 2014/26/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година относно колективното управление на авторското право и сродните му права и многотериториалното лицензиране на правата върху музикални произведения за използване онлайн на вътрешния пазар (ОВ L 84, 2014 г., стр. 72). Важността на задачите на организациите, натоварени с колективното управление на авторските права, е видна и от приемането в Директива 2014/26 на общи за държавите членки норми. По този повод се подчертава, че тези организации участват в осъществяването на по-общата цел за популяризиране на разнообразието на културното изразяване в рамките на Европейския съюз (вж. съображение 3 от тази директива), че е необходимо да се хармонизират принципите на организацията на посочените организации, за да се осигури тяхното правилно функциониране (вж. съображения 5 и 55, както и член 1, първо изречение от посочената директива) и че трябва да бъдат приети специални разпоредби, които засилват тяхната роля за улесняване на предоставянето на лицензии на европейско равнище за авторски права върху музикални произведения за използване онлайн (вж. съображение 40 и член 1, второ изречение от същата директива).

8 В това отношение считам, че тълкуването на член 24, параграф 1 от Директивата за ДДС, посочено от запитващата юрисдикция в първия ѝ преюдициален въпрос, според мен не е необходимо; вж. точка 43 от настоящото заключение.

9 В редакцията ѝ след изменението с Директива 2010/45/ЕС на Съвета от 13 юли 2010 г. (ОВ L 189, 2010 г., стр. 1).

10 Вж. решение SAWP (т. 33).

36. Макар тази връзка с решение SAWP да ми се струва уместна, предвид това че Съдът е разгледал въпрос относно облагането с ДДС на сделка, свързана с използването на управлявани от колективна организация защитени авторски права, и поради изложените правни съображения, обхватът на възприетото от Съда разрешение според мен трябва да се ограничи до конкретните обстоятелства по делото, по което е постановено това решение, от които Съдът е извел два критерия.

37. Всъщност Съдът се е произнесъл, от една страна, че разглежданата такса възниква за производителите и вносителите на средства за записване и възпроизвеждане по силата на закон, който определя размера ѝ[11], и от друга страна, че тази такса е предназначена да финансира справедливото обезщетение в полза на притежателите на правото на възпроизвеждане за вреди, причинени от нарушаването на това право[12]. Според Съда обаче „справедливото възнаграждение […] не представлява пряката равностойност на някаква доставка на услуга, тъй като то е свързано с вредата, която посочените притежатели [на] права са претърпели в резултат на възпроизвеждането на защитените им произведения без тяхното съгласие“[13].

38. Следователно в случая е от съществено значение да се отбележи, че анализът се отнася до възнаграждението на авторите за публичното разгласяване на техните произведения, а не до справедливото обезщетение за поправяне на вредите, които биха произтекли от разпространението на техните произведения. При това положение, макар определянето и получаването на това възнаграждение да са уредени от закона, техният режим от икономическа гледна точка, която ще уточня по-нататък[14], не може да бъде приравнен на режима, анализиран от Съда в решение SAWP.

39. При тези условия предлагам на Съда да възприеме от това решение единствено метода за анализ на различните сделки, извършени между притежателите на авторски права и крайния ползвател, с посредничеството на дружество, натоварено със събирането и разпределянето на дължимите на авторите възнаграждения.

40. В този смисъл, що се отнася до понятието „доставка на услуги“, първо, в самото начало може да се припомни, че в член 24, параграф 1 от Директивата за ДДС това понятие се определя единствено посредством разграничаването му от „доставка на стоки“[15].

41. Второ, както Съдът уточнява в решение SAWP, преди да се установи дали дадена доставка на услуги може да представлява прехвърляне на права върху нематериална вещ, следва да се прецени дали този вид сделка се извършва възмездно. Всъщност съгласно член 2, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС, за да попада в нейния обхват, такава доставка на услуга трябва във всички случаи да е извършена възмездно[16]. В това отношение Съдът е припомнил, че от постоянната съдебна практика следва, че доставките на услуги е извършена възмездно по смисъла на Директивата за ДДС само ако между доставчика и получателя съществува правоотношение, в рамките на което се правят взаимни престации, като полученото от доставчика възнаграждение представлява действителната равностойност на услугата,

11 Вж. решение SAWP (т. 28).

12 Вж. решение SAWP (т. 29 и 30).

13 Решение SAWP (т. 30).

14 Вж. точки 45—47 от настоящото заключение.

15 Вж. решение SAWP (т. 20).

16 Вж. решение SAWP (т. 24).

предоставена на получателя[17]. Съдът е приел, че случаят е такъв, ако съществува пряка връзка между извършената услуга и получената ѝ равностойност, и платените суми действително представляват насрещна престация за услуга, която е определяема в рамките на такова правоотношение[18].

42. Трето, „[в] член 25 от Директивата за ДДС са примерно изброени три различни вид[а] сделки, които могат да се квалифицират като доставки на услуги, сред които е сделката по буква а), която се състои в прехвърлянето на права върху нематериална вещ“[19].

43. В конкретния случай е безспорно, че разглежданата в главното производство сделка не представлява доставка на стоки по смисъла на член 14, параграф 1 от Директивата за ДДС.

44. Що се отнася до съществуващото правоотношение между притежателя на авторското право и крайния ползвател, според мен от румънското законодателство следва, че този притежател на авторското право може да бъде квалифициран като „доставчик на услуги“ въпреки намесата на посредник и че посоченият притежател на авторското право получава възнаграждение по смисъла на постоянната практика на Съда[20]. Ето защо от това може да се направи извод, че съществуват взаимни престации между притежателя на авторското право, който предоставя своето произведение на разположение на ползвателя, и ползвателя, който му плаща възнаграждение, за да може да представи публично произведението.

45. Всъщност запитващата юрисдикция уточнява, че притежателите на авторски права не могат да прехвърлят имуществените си права на организациите, на които е възложено колективното и задължително управление на упражняването на правото на публично разгласяване на музикалните произведения за сметка на тези притежатели. Тя добавя, че преди всяко използване на защитения репертоар от музикални произведения ползвателите трябва да поискат разрешение[21] чрез неизключителна лицензия в писмена форма срещу възнаграждение.

46. Освен това запитващата юрисдикция посочва, че имуществените права се дължат на притежателите на авторски права в съответствие с „методиките“, договорени с ползвателите[22], от организацията, натоварена с колективното управление на техните права[23], и са основа за събирането и разпределението на възнагражденията между притежателите на авторските права в съответствие с решенията на членовете на организацията за колективно управление[24]. Макар тези решения да са уредени от закона, получените възнаграждения са свързани с предоставяната услуга под формата на фиксирана сума или процент, както уточняват румънското правителство и Комисията в писмените си становища пред Съда[25].

17 Вж. решение SAWP (т. 25 и цитираната съдебна практика) и решение от 3 юли 2019 г., UniCredit Leasing (C-242/18, EU:C:2019:558, т. 69 и цитираната съдебна практика).

18 Вж. решение SAWP (т. 26 и цитираната съдебна практика).

19 Решение SAWP (т. 22).

20 Вж. в това отношение точка 41 от настоящото заключение.

21 В това отношение делото по главното производство, отнасящо се до публичното разгласяване на музикални произведения, се различава и от това, по което е постановено решение от 3 март 1994 г., Tolsma (C-16/93, EU:C:1994:80), свързано с аналогична дейност, доколкото се състои в публично изпълнение на музика. Освен това, не е било уговорено никакво възнаграждение (т. 18—20 от това решение).

22 Вж. за пример относно начини на изчисляване на възнагражденията, по-специално решение от 11 декември 2008 г., Kanal 5 и TV 4 (C-52/07, EU:C:2008:703, т. 37—40), отнасящо се до такси, които варират в зависимост от приходите на телевизионните оператори и от обема на излъчената музика.

23 От материалите по делото следва, че организацията за колективно управление на авторски права отговаря за колективното управление не само на възнаграждението на авторите, но и на другите права, принадлежащи на нейните членове. Вж. член 125, параграф 2 от Закона за авторското право.

24 Вж. член 134, параграф 2, буква а) от Закона за авторското право.

25 Комисията се позовава на член 131[1], параграф 2 от Закона за авторското право.

47. Според мен от това следва, че притежателят на авторски права получава действителна насрещна престация за разрешението за публичното разгласяване на произведението му, което той дава на поискалия такова разрешение краен ползвател, като няма значение, че организацията за колективно управление осъществява посредничество за автор, който не е неин член.

48. Считам също, че колективното управление на възнаграждението, както и квалифицирането му като задължение, произтичащо от закон, не могат да поставят под въпрос факта, че авторът получава възнаграждение, съответстващо на разрешеното от него използване на произведението му.

49. Що се отнася до въпроса дали разглежданата в главното производство сделка може да се квалифицира като „прехвърляне на права върху нематериална вещ“ по смисъла на член 25, буква а) от Директивата за ДДС, следва да се констатира, че макар същият въпрос да е бил поставен по делото, по което е постановено решение SAWP, Съдът е приел, че разглеждането му не е необходимо, тъй като сделката по това дело не е извършена възмездно по смисъла на член 2, параграф 1, буква в) от тази директива [26].

50. Съдът обаче е отбелязал, че в член 25 от Директивата за ДДС примерно са изброени три различни вида сделки, които могат да се квалифицират като доставки на услуги, сред които е сделката по буква а), която се състои в прехвърлянето на права върху нематериална вещ [27].

51. При това положение би могло да се приеме, че в областта на облагането с ДДС квалифицирането на доставката на услуги от гледна точка на член 25 от Директивата за ДДС е допълнително спрямо това, което се изисква съгласно член 2, параграф 1, буква в).

52. Въпреки това, тъй като в точка 32 от решение SAWP Съдът е включил текста „дори да се предположи, че притежателите на правото на възпроизвеждане могат да прехвърлят права върху нематериална вещ по смисъла на член 25, буква а) от Директивата за ДДС“, считам за уместно да се разсее всяко съмнение относно тълкуването на тази разпоредба и да се уточни, че що се отнася до разглежданата в главното производство сделка, тя има за предмет данъчното облагане на доставка на услуги, състояща се в „прехвърляне на права върху нематериална вещ“ по смисъла на член 25, буква а) от Директивата за ДДС.

53. Първо, може да се направи съпоставка с член 59, буква а) от Директивата за ДДС [28], който посочва по-специално „предоставянето и прехвърлянето на авторски права“ сред категорията на доставките на услуги за целите на определянето на мястото на облагаемите сделки.

54. Второ, от обстоятелството, че в решение от 19 декември 2018 г., Комисия/Австрия [29], Съдът е направил разграничение при облагането с ДДС между, от една страна, възнагражденията, произтичащи от правата на последващо използване и експлоатация на произведения, различни от произведенията на графичното и пластичното изкуство, и от друга страна, възнаграждението, което се дължи на основание на правото на препродажба [30].

26 Вж. решение SAWP (т. 31 и 32).

27 Вж. решение SAWP (т. 22).

28 В редакцията ѝ след изменението с Директива 2008/8/ЕО на Съвета от 12 февруари 2008 г. (ОВ L 44, 2008 г., стр. 11).

29 C-51/18, EU:C:2018:1035.

30 Вж. точки 36, 52 и 56 от това решение.

55. За тази цел Съдът е приел, че възнаграждението, изведено от правата на последващо използване и експлоатация на произведения, различни от произведенията на графичното или пластичното изкуство, подлежи на облагане с ДДС, тъй като възнаграждението, което се дължи на авторите им, е възнаграждение за възмездна престация по смисъла на член 2, параграф 1 от Директивата за ДДС, която се изразява в многократното представяне на тези произведения [31].

56. Така Съдът е анализирал правото на използване на произведение като изключително право с имуществен характер, което може да бъде предмет на многократно прехвърляне. Ето защо споделям становището на полското правителство, че понятието „прехвърляне на права върху нематериална вещ“ обхваща сделките в областта на интелектуалната собственост, с които се предоставя правото на използване на нематериална вещ, като например сделките, свързани с предоставянето на лицензии.

57. Въз основа на всички тези обстоятелства предлагам на Съда да отговори на първия преюдициален въпрос, че член 2, параграф 1, буква в) и член 25, буква а) от Директивата за ДДС трябва да се тълкуват в смисъл, че притежателите на авторски права върху музикални произведения извършват доставки на услуги, състоящи се в прехвърляне на права върху нематериална вещ в полза на краен ползвател, в случая — на организатори на събития, получили разрешение за публично разгласяване на тези произведения, въпреки че възнаграждението, представляващо насрещна престация за това разрешение, се събира от името на организация за колективно управление на авторски права.

58. С оглед на отговора на първия въпрос следва да се анализира вторият въпрос на запитващата юрисдикция.

Б. По втория преюдициален въпрос

59. Вторият преюдициален въпрос цели да се квалифицират за целите на облагането с ДДС съществуващите правоотношения между UCMR — ADA, и от една страна, ползвателите на правото на публично разгласяване на музикални произведения, както и от друга страна — притежателите на тези права, чиито доставки се извършват с посредничеството на организацията.

60. Запитващата юрисдикция по същество иска тълкуване на член 28 от Директивата за ДДС с оглед на критериите, определени от Съда в практиката му, както и установяване на последиците, които трябва да бъдат изведени от това тълкуване по отношение на издаването на фактури, като се вземат предвид характеристиките на предоставяната от въпросната организация за колективно управление услуга, а именно, от една страна, получаването на възнаграждението и за авторите, които не са я упълномощили общо за колективно управление на техните права, и от друга страна, задълженията, наложени от закона при осъществяването на това управление.

61. Прилагането на особените правила за доставките на услуги, извършвани от комисионер, който участва в доставка на услуги, посочени в член 28 от Директивата за ДДС, изисква комисионерът да е данъчнозадължено лице по ДДС и да действа от свое име, но за сметка на другиго [32].

31 Вж. решение от 19 декември 2018 г., Комисия/Австрия (C-51/18, EU:C:2018:1035, т. 54, която следва да се сравни с т. 56 и 57).

32 Вж. решение Henfling и др. (т. 38), припомнящо разграничението, което трябва да се прави между комисионера и довереника. Довереникът действа *от името* и за сметка на *друго лице*.

62. Освен това трябва да се подчертае, че съгласно практиката на Съда „тази разпоредба създава *правна фикция за наличието на две идентични доставки на услуги*, осъществени последователно“ [33].

63. Що се отнася до качеството на данъчнозадължено лице, считам, че може да се приеме, по подобие на постановеното от Съда в решение от 4 май 2017 г., Комисия/Люксембург [34], че организацията за колективно управление на авторски права е пълноправно данъчнозадължено лице, различно от тези, за сметка на които действа, а именно авторите, които също са данъчнозадължени лица. Следователно сделките между организацията за колективно управление и тези автори трябва да се считат за сделки между данъчнозадължени лица, които попадат в приложното поле на ДДС [35].

64. Що се отнася до ролята на UCMR — ADA, следва да се отбележи, първо, че в първия преюдициален въпрос се уточнява, че *„организациите за колективно управление получават от свое име*, но за сметка на притежателите [на права върху музикалните произведения] възнаграждения за публичното разгласяване [на тези] произведения“ [36].

65. Второ, в акта за преюдициално запитване запитващата юрисдикция посочва, че *„когато имуществените права се дължат на притежателите на правата в съответствие с методиките, договорени от организацията за колективно управление с ползвателите*, неизключителното разрешение, предоставено на ползвател от организацията за колективно управление, включва паричните суми […], които *юридическото лице получава от свое име*, но за сметка на притежателите на имуществените права“ [37].

66. Трето, запитващата юрисдикция подчертава, че авторът на музикални произведения притежава имуществено право да разрешава или забранява публичното разгласяване на произведенията пряко или непряко, което не може да бъде прехвърлено на организацията за колективно управление.

67. Следователно, както Съдът приема в решение Henfling и др. [38], макар запитващата юрисдикция да е тази, която трябва да провери по-специално какво е естеството на договорните задължения на съответния икономически оператор по отношение на неговите клиенти, това не променя факта, че доброто функциониране на общата система на ДДС изисква от тази юрисдикция да направи *конкретна* проверка, *която да е в състояние да установи дали с оглед на всички данни по делото* този оператор действително действа от свое име във връзка с предоставянето на услуги [39].

68. Следователно в случая запитващата юрисдикция би трябвало да провери конкретните условия, при които действа организацията за колективно управление, независимо дали става въпрос за неин член или не, тъй като такова разграничение не произтича от закона, регламентиращ нейното посредничество. В това отношение от писмените отговори на поставените от Съда въпроси може да се направи извод, че не следва да се смесват упълномощаването по смисъла на гражданското право и упълномощаването, направено от някои автори по смисъла на Закона за авторското право [40]. Макар да предоставя качеството на

33 Решение Henfling и др. (т. 35). Курсивът е мой. Вж. също точка 73 от настоящото заключение.

34 C-274/15, EU:C:2017:333.

35 Вж. точка 82 от това решение.

36 Курсивът е мой.

37 Курсивът е мой. Вж. за сравнение решение от 3 май 2012 г., Lebara (C-520/10, EU:C:2012:264, т. 29 и 38), отнасящо се до препродажбата от дистрибутор на фонокарти от негово име и за негова сметка.

38 Според направеното от мен проучване това е единственото решение, с което може да се съпостави делото по главното производство.

39 Вж. решение Henfling и др. (т. 40 и 42).

40 Вж. по-специално член 125, параграф 2 от Закона за авторското право, цитиран в точка 15 от настоящото заключение.

член на организацията за колективно управление, упълномощаването няма отражение върху отношението между организацията за колективно управление и крайния ползвател, свързано със събирането на възнагражденията, които се дължат на притежателите на авторски права срещу използването на техните музикални произведения за целите на публичното им разгласяване.

69. Ето защо, за да се даде полезен отговор на запитващата юрисдикция, биха могли да ѝ бъдат дадени указания, изведени от информацията, с която разполага Съдът [41], въз основа на различни критерии, сред които изброените от Съда в решение Henfling и др. [42].

70. В този смисъл би могло да се вземе предвид упоменаването на името на организацията за колективно управление в документите, предоставени на ползвателите във връзка с издаването на лицензията за публично разгласяване на произведенията, както и приемането от страна на последните на правилата на организацията за колективно управление, съгласно условията за използване на лицензията.

71. От своя страна считам, че предоставената на Съда информация потвърждава, че когато събира от ползвателите на музикални произведения възнагражденията, които се дължат на притежателите на авторски права в замяна на предоставените им лицензии, UCMR — ADA действа не в качеството на пълномощник на притежателите на авторските права, независимо дали те са членове или не на тази организация за колективно управление, а от свое име за сметка на тези притежатели.

72. Тъй като условията за прилагане на член 28 от Директивата за ДДС според мен са изпълнени, следва да се уточнят последиците, които трябва да бъдат изведени от него, като се вземат предвид принципите, припомнени от Съда по-специално в решение от 4 май 2017 г., Комисия/Люксембург [43].

73. Така, от една страна, Съдът е постановил, че по силата на създадената с член 28 от Директивата за ДДС правна фикция за наличието на две идентични доставки на услуги, осъществени последователно, „се счита, че стопанският субект, който участва в предоставянето на услуги и има качеството на комисионер, най-напред е получил въпросните услуги от стопанския субект, за чиято сметка действа, който има качеството на доверител, след което лично предоставя тези услуги на клиента“ [44]. От друга страна, Съдът приема, че „[т]ъй като член 28 от [Директива за ДДС] е част от дял IV от тази директива, озаглавен „Облагаеми сделки“, двете разглеждани доставки на услуги попадат в приложното поле на ДДС. От това следва, че ако доставката на услуги, в която участва даден стопански субект, се облага с ДДС, правоотношението между този стопански субект и стопанския субект, за сметка на който той извършва действия, също се облага с ДДС“ [45].

74. Като пример може да се уточни, че в случай на „отношение между предприятие, упражняващо дейност по приемането на залагания, и икономически оператор, който участва в събирането на залагания от свое име, но за сметка на споменатото предприятие“ [46], Съдът е решил, че „правната връзка възниква не пряко между залагащия и предприятието, за сметка на

41 Сравни с решение Henfling и др. (т. 41).

42 Вж. точка 43 от това решение.

43 C-274/15, EU:C:2017:333.

44 Решение от 4 май 2017 г., Комисия/Люксембург (C-274/15, EU:C:2017:333, т. 86 и цитираната съдебна практика).

45 Решение от 4 май 2017 г., Комисия/Люксембург (C-274/15, EU:C:2017:333, т. 87 и цитираната съдебна практика). Вж. също решение от 19 декември 2019 г., Amărăşti Land Investment (C-707/18, EU:C:2019:1136, т. 38).

46 Решение Henfling и др. (т. 27).

което действа междинният оператор, а между този оператор и залагащия, от една страна, и този оператор и споменатото предприятие, от друга страна“ [47]. За целите на ДДС обаче съответната им роля на доставчик на услуги и задължено за плащането лице фиктивно се преобръща [48].

75. Що се отнася до конкретните последици от такова тълкуване, които запитващата юрисдикция иска да бъдат установени, споделям изложените пред Съда становища на заинтересованите страни, че организацията за колективно управление получава от крайния потребител суми, които съответстват на възнаграждението, дължимо на съответния автор, както и на комисионното ѝ възнаграждение [49], с включен ДДС. След като тази организация действа от свое име, според мен в съответствие с общия принцип, прогласен в член 73 от Директивата за ДДС, данъчната основа по ДДС включва всички суми, получени от крайния ползвател в замяна на прехвърлянето на авторски права [50], без ДДС. Както уточняват румънското и полското правителство, за получаването на дължимото възнаграждение за използването на музикалните произведения организацията за колективно управление трябва да издаде от свое име фактура на организатора на събития.

76. Що се отнася до автора, който е получил от организацията за колективно управление на авторски права сумата, платена от крайния ползвател, която съответства единствено на възнаграждението, след приспадане на дължимата на тази организация комисиона с включен ДДС, според мен той подлежи на облагане на тази основа без ДДС. На практика, както посочват румънското и полското правителство и Комисията в писмените си становища, това би трябвало да се изрази в издаването на фактура от автора на организацията за колективно управление, която включва полученото от него възнаграждение [51] и дължимото за него ДДС.

77. Всъщност тази част от ДДС трябва да подлежи на приспадане от облагаемата данъчна основа на организацията за колективно управление в съответствие с член 168 от Директивата за ДДС. Така тази организация трябва да плати само сумата, съответстваща на частта от ДДС, която авторът дължи върху комисионното ѝ възнаграждение.

78. Според мен обаче това комисионно възнаграждение не би трябвало да се фактурира на автора от организацията за колективно управление, тъй като само по себе си не подлежи на облагане, предвид фикцията, направена на основание член 28 от Директивата за ДДС.

79. При тези условия ми се струва, че принципът на данъчен неутралитет, който е основен в областта на ДДС, е напълно спазен, тъй като този данък се заплаща от крайния потребител [52], който го е платил на организацията за колективно управление върху стойността на цялата сделка и след като ДДС се плаща съответно от тази организация и от автора.

80. В противен случай, а именно, в случай че организацията за колективно управление действа от името на притежателите на авторски права, единствено сумата, получена като насрещна престация по сделката за посредничество, би представлявала данъчна основа за тази организация.

47 Решение Henfling и др. (т. 33).

48 Вж. решение Henfling и др. (т. 35).

49 Става въпрос за комисионното възнаграждение, което се дължи по повод на събирането на възнаграждението на автора и се приспада от размера му. Вж. член 134, параграф 2, букви b) и e) от Закона за авторското право, цитиран в точка 20 от настоящото заключение. Вж. в това отношение решение от 24 ноември 2011 г., Circul Globus București (C-283/10, EU:C:2011:772, т. 20).

50 Следва да се уточни, че в случая изразът „прехвърляне на права“ обхваща сделките, свързани с упражняването на защитеното право на представителство.

51 Вж. бележка под линия 49.

52 Вж. по-специално решение от 3 май 2012 г., Lebara (C-520/10, EU:C:2012:264, т. 23—25).

81. Всъщност в такъв случай става въпрос за облагаема сделка като всяка доставка на услуги в съответствие с член 2, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС. Тогава притежателят на авторски права трябва да внесе получения от крайния потребител ДДС, събран от организацията за колективно управление на авторски права. Той приспада дължимия на тази организация ДДС за фактурираната от нея сделка по посредничество.

82. С оглед на всички тези съображения според мен на запитващата юрисдикция може да се отговори, че член 28 от Директивата за ДДС трябва да се тълкува в смисъл, че ако организация за колективно управление извършва посредничество от свое име, но за сметка на притежателите на авторски права върху музикални произведения, при събирането на възнаграждението, което им се дължи в замяна на разрешението за публичното изпълнение на техните произведения, се приема, че тези притежатели предоставят посочената услуга на организацията за колективно управление, а за нея се приема, че тя предоставя същата услуга на крайния ползвател. В такъв случай организацията за колективно управление издава от свое име фактури на крайния ползвател, в които се посочват всички получени от него суми с включен ДДС. Притежателите на авторски права трябва да издадат фактура с включен ДДС за извършената доставка, за която се отнася възнаграждението, на организацията за колективно управление за целите на приспадането на този данък.

V. Заключение

83. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на преюдициалните въпроси, поставени от Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния), да се отговори по следния начин:

„1) Член 2, параграф 1, буква в) и член 25, буква а) от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност трябва да се тълкуват в смисъл, че притежателите на авторски права върху музикални произведения извършват доставки на услуги, състоящи се в прехвърляне на права върху нематериална вещ в полза на краен ползвател, в случая — на организатори на събития, получили разрешение за публично разгласяване на тези произведения, въпреки че възнаграждението, представляващо насрещна престация за това разрешение, се събира от името на организация за колективно управление на авторски права.

2) Член 28 от Директива 2006/112 трябва да се тълкува в смисъл, че ако организация за колективно управление извършва посредничество от свое име, но за сметка на притежателите на авторски права върху музикални произведения, при събирането на възнаграждението, което им се дължи в замяна на разрешението за публичното изпълнение на техните произведения, се приема, че тези притежатели предоставят посочената услуга на организацията за колективно управление, а за нея се приема, че тя предоставя същата услуга на крайния ползвател. В такъв случай организацията за колективно управление издава от свое име фактури на крайния ползвател, в които се посочват всички получени от него суми с включен ДДС. Притежателите на авторски права трябва да издадат фактура с включен ДДС за извършената доставка, за която се отнася възнаграждението, на организацията за колективно управление за целите на приспадането на този данък“.